

Arta lipsește și când ideile nu sînt trăite, dar și cînd trăirile nu sînt gîndite. Lăiceanu nu ajunge la un nou rousseauism, dar, alarmat de inflația ideilor netrăite, este atras mai mult de izvorul afectiv al simbolului decît de ținta lui conceptuală. „În simbol — serie el — este decisivă forța trăirii unui ideal unic împletită cu înalta proprietate a mijloacelor formale prin care el este slujit...”¹⁰.

Că îl preocupă mai mult trecutul senzorial al simbolului decît expresivitatea lui prezentă, reiese și din insistența cu care revine mereu asupra afirmației că „opera simbolică trimite permanent la geneza sensibilă a abstracției și, astfel, ca este memoria întretinută a desprinderii conținutului semnificativ dintr-un conglomerat intuitiv”¹¹. Nu este însă mai adevărat că simbolul folosește trecutul

¹⁰ *Ibid.*, p. 119.

¹¹ *Ibid.*, p. 120.

„bpt” (serie nouă) — 1000

Sigla „bpt” are în cultura românească o demnitate anume. Ea înseamnă „biblioteca pentru toți”, o colecție de literatură unică, poate, în lume prin longevitatea ei (apare din martie 1895), prin calitatea textelor tipărite, prin tiraj, prin prețul foarte modest. Această colecție are, înainte de toate, o importanță patriotică. Multe generații au avut prin ea acces la textele clasice ale culturii naționale. Colecția a fost solidară cu școala, pătrunzînd în cele mai obscure cătune, răs-punzînd setei de cunoaștere a tuturor.

Dacă vechii editori ai colecției trebuiau să facă față unor situații materiale deosebit de grele, această serie literară a dobîndit, în anii socialismului, strălucirea meritată. Tipărirea ei s-a continuat imediat după instaurarea Republicii, pînă în 1960, cînd s-a trecut la altă formulă grafică și s-a revenit la numerotarea volumelor. Noua serie „bpt” se inaugura cu *Poeziile* lui Mihai Eminescu. De la acel număr 1 și pînă azi, cînd, marcînd momentul festiv, numerele 1000—1001 conțin colecția de literatură populară și poemele de inspirație folclorică ale *Lucăfărului* (ediție datorată veteranului eminescolog D. Murărașu), tirajul tuturor celor 1000 de volume se ridică la sute de milioane de exemplare.

Folosim acest prilej aniversar pentru a scruta, în catalogul celor 1000 de numere ale noii serii, tipărișurile de teatru. Recordul îl dețin, firește, cu cîte două ediții, I. L. Caragiale și V. Alecsandri. Urmeneză clasicii Davila, Hasdeu, Delavrancea, cu dramele istorice, apoi Camil Petrescu, cu o cuprinzătoare selecție în două volume. Nu lipsește Sorbul, Eftimiu, Kirîțescu, Iosif — Anghel; dintre

pentru a vorbi despre invariant, că el „înnecază” concretul pentru a construi abstracția?

Nici o artă nu e posibilă fără tensiunea afectiv-intelectuală prin care vorbirea transfigurează experiența în expresie conotativ-denotativă. Însă vorbirea a fost inventată pentru a scruta viitorul. Prezentul poate fi perceput, trecutul poate fi memorat, numai viitorul este accesibil doar vorbirii. Însăși nostalgia este o proiecție secretă a trecutului în viitor. Fiind principalul instrument al culturii, vorbirea îndreaptă toate creațiile spre viitor. Cel mai omenesc moment al timpului este viitorul. În numele lui este omul în permanență nemulțumit de prezent. Cultura este, mai presus de toate, un mijloc de înaintare, nu de întoarcere. Erorile pot fi depășite nu prin degradarea abstracțiilor, ci prin corectarea, dezvoltarea și motivarea lor.

contemporani, însă, figurează numai Aurel Baranga. În 1964 apărea, cîstînd două decenii de la Eliberare, o selecție în două volume, „Dramaturgia română contemporană”, cu titluri de Davidoglu, Lovinescu, Voitin, Sütő Ándras, Lucia Demetrius etc. Dramaturgiei române de azi, „bpt” îi rămîne, s-o recunoaștem, scrios datoare (cu volume consacrate operei dramatice aparținînd acelor scriitori contemporani care hrănesc viața teatrului românesc de azi: Paul Everac, Horia Lovinescu, Al. Voitin, D. R. Popescu, Sütő Ándras, Marin Sorescu, Ecaterina Oproiu, Teodor Mazilu, Ion Băieșu, D. Solomon etc.).

Din dramaturgia clasică, cea mai bine reprezentată este cea antică (clină și latină). Să consemnăm doar teatrul integral al lui Plaut, în cinci volume, tradus de N. Teică. În fondul de aur al „bpt” rămîn, desigur, *Faust* de Goethe, tradus de Lucian Blaga (două ediții), *Richard al III-lea* de Shakespeare, tradus de Ion Barbu, *Avarul* și alte comedii de Molière, în tălmăcirea lui Arghezi, teatrul lui Brecht tălmăcit în românește de Arghezi, I. Cantacuzino și Florin Tornea, piesele lui Shaw, traduse de Petru Comarnescu, precum și comediiile lui Calderon, transpuse în limba noastră de Al. Popescu-Telega, sau capodopera traducerii „Faustului maghiar” al lui Imre Madách, *Tragedia omului*, semnată de un mare tălmăcitor al literaturii țării prietene, Octavian Goga. Memoria cititorilor reține, firește, și alte titluri din dramaturgia românească și universală.

Ce-i puteam ura prestigioasei colecții, editate, cu atîta statornicie, de Editura „Minerva”? Menirea și-a statornicit-o singură, în deceniile-i de rivnă culturală. Fie ca lumina ei să încălzească sufletele și să învîrtească mințile altor zeci și zeci de generații, întru slava cuvîntului românesc!

Ionuț Niculescu